

Krejcar v české historii

4. listopadu 2017 v 16:58

Krejcar je mince ražená od sklonku 13. století v mincovně Merano v jižním Tyrolsku. Název dostala podle vyobrazení kříže (německy Kreuz). Do české měnové soustavy se dostal krejcar zavedením augsburského mincovního řádu v roce 1561, čímž vyvrcholily snahy Ferdinanda I. o unifikaci říšských měnových systémů. Přestože soupisy českých vládních mincí od Voigta po MKČ znají krejcar Ferdinanda I. bez značky mincmistra, přidělovaný do pražské mincovny, jedná se patrně ve všech případech o převzaté vyobrazení z původního mincovního řádu a ve skutečnosti po zbytek Ferdinandovy vlády jednokrejcare v českých mincovnách ražené nebyly.

Za vlády Ferdinandova nástupce, císaře Maxmiliána II., byly krejcare ražené ve všech mincovnách s překvapivou výjimkou Kutné Hory. V srpnu 1573 došlo z podnětu českých stavů k návratu k původnímu tolarovému měnovému systému a ražba krejcarových nominálů na čas ustala.

Ke znovuzavedení krejcaru se dospělo paradoxně za vlády stavovského direktoria, kdy se Stavům k vyplácení žoldnéřských vojsk v České válce lépe hodily v Německu dobře zažitě krejcare a jejich násobky. Za Českých stavů známe vzácné jednokrejcarové mince pouze z mincovny kutnohorské z roku 1619 se značkou mincmistra Hölzla (*).

Krejcare bělohorského vítěze Ferdinanda II. jsou nejběžnější z roku 1624 z kutnohorské mincovny. Od roku 1627 nesou krejcare na líci portrét císaře a na rubu dvouhlavého orla s vyznačením hodnoty. Za Ferdinanda III. nedošlo v mincovnictví k významným změnám.

Intenzivně se razily krejcare za Leopolda I. ve všech českých mincovnách, byť některé z nich patří k vzácnějším (zejména jáchymovský Küttnerův nebo pražský Margalíkův z počátku Leopoldovy vlády). Zvláštností mincovnictví císaře Leopolda je vydávání tzv. zemských krejcarů v roce 1695. Tyto zemské mince měly snížený obsah stříbra a poznaly se podle opisu na rubu "BÖHMISCHE LANDMÜNZ". Za Leopoldova nástupce Josefa I. byl v Praze ražený krejcar jen v roce 1706 a to ze dvou razidel dodaných řezačem J. Ritterem. Krejcarová produkce kutnohorské mincovny byla za Josefa I. ve srovnání s Prahou bohatší.

Karel VI. již razí krejcarové mince v omezenější produkci v Praze a v mincovně v Kutné Hoře do jejího uzavření v roce 1727. Poslední stříbrné krejcare byly ražené za Marie Terezie a jejího manžela Františka Lotrinského (jen 1755!) do roku 1760.

Od roku 1757/8 se datují první pokusy se zavedením kreditních mincí a od roku 1760 nadále plně nahradily dosavadní drobné stříbrné mince větší mince měděné. Měděné krejcare pak v pražské mincovně vydávali Marie Terezie, Josef II., František II. a František Josef I. Krejcar Františka Josefa I. s letopočtem 1851 a mincovní značkou C byl v pražské mincovně ražen pouze na zkoušku v počtu 100 kusů a patří dnes k nejvzácnějším českým krejcarovým mincím.

Krejcar v české historii

Tyroly
Zikmund I.
(1439-1490)
minc. Merano/Hall
Krejcar b.i.
podoba prvních krejcarů

Čechy
Maxmilián II.
(1564-1576)
Krejčary zlatníkové
měny 1570, 71
minc. Praha, Budějovice

Čechy
České stavy
(1619-1620)
Krejcar 1619 **RR!**
*minc. K. Hora,
mm. Š. Hölzl*

Čechy
Ferdinand II.
(1617-1637)
Krejčary 1624, 27, 37
*minc. Praha **R!**, K. Hora
mm. Hübner, Wolker, Hölzl*

Čechy
Ferdinand III.
(1637-1657)
Krejčary 1638, 39
*minc. Praha
mm. Wolker*

Čechy
Leopold I.
(1657-1705)
Krejčary 1660-1704
*minc. Praha, K. Hora
mm. Margalik **R!**, Egerer,
Hackl, Krahe, Wohnsiedler*

Čechy
Leopold I.
(1657-1705)
Zemské krejčary
1695
*minc. Praha, K. Hora
mm. Egerer, Krahe*

Čechy
Josef I.
(1705-1711)
Krejčary 1706, 10
*minc. Praha **R!**, K. Hora
mm. Egerer, Wohnsiedler*

Čechy
Karel VI., Marie Terezie,
František Lotrinský
(1712-40-65-1780)
Krejčary 1740, 55, 60
*minc. Praha, K. Hora
mm. Scharff, Weyer,
Schaumberger, Erdmann*

Čechy
Marie Terezie, Josef II.,
František II., Fr. Josef I.
(1740-80-90,92-1848-57)
Cu krejčary 1760, 82,
1800, 1851 **RRR!**
minc. Praha

